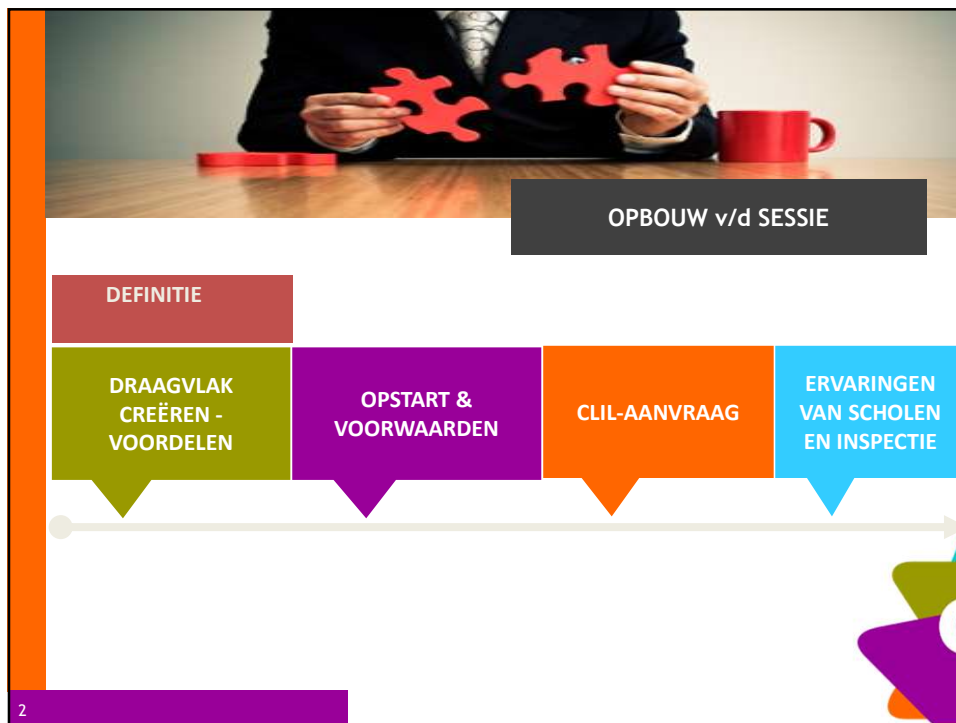

1

2

CLIL

DEFINITIE

- CLIL verwijst naar de internationale afkorting *Content and Language Integrated Learning*.

= 'een werkvorm waarin het Frans, Engels of Duits als instructietaal wordt gebruikt om een niet-talvak te onderwijzen'

Dubbele focus: zaakvakdoelen en leerwinst bij de taalvaardigheid van de CLIL-taal. (cfr. taalgericht vakonderwijs)

3

3

KRACHTIG LEERMIDDEL

DEFINITIE

CLIL = krachtig leermiddel door de aard van het leerproces zelf

Geen klassiek expliciet leerprocesmodel

Wel impliciete aanpak:
het betekenisvol doen van dingen in en het begrijpen van de doeltaal waarbij steun wordt verleend in het taalleerproces

4

4

KRACHTIG LEERMIDDEL

DEFINITIE

Expliciete band tussen

- CLIL-didactiek
- talenbeleid
- taalgericht vakonderwijs

Huidige definitie in de regelgeving laat te veel ruimte voor meerduidige interpretaties.

5

5

KRACHTIG LEERMIDDEL

DEFINITIE

Didactische aanpak in de praktijk:

→ Bevinding van de onderwijsinspectie vanuit een evaluatie-onderzoek van de onderwijsinspectie (23 scholen)

6

6

DRAAGVLUK CREËREN - VOORDELEN		LEERLINGEN
<p>CLIL KAN EEN VERSCHIL MAKEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemotiveerde leerlingen • Grotere tevredenheid • Spreekdurf en zelfvertrouwen • Grotere taalvaardigheid in CLIL-taal en in Nederlands → Taalzwakke lln versterken, taalsterke lln uitdagen • Taallenig worden		

7

DRAAGVLAK CREËREN - VOORDELEN		LEERLINGEN
<p>CLIL KAN EEN VERSCHIL MAKEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 c's: cognition, culture, content, communication • zelfredzaamheid en groei in de persoonlijkheid • Voorbereid op hoger onderwijs/vakantiejobs • Interculturele kennis en communicatievaardigheden • Ontwikkelen van meertalige interesse		

8

**DRAAGVLAK
CREËREN -
VOORDELEN**

LEERLINGEN

CLIL KAN EEN VERSCHIL MAKEN

Wetenschappelijk onderzoek (Struys & Van de Craen):

- Meertalig onderwijs heeft een positief effect op de flexibiliteit van het brein en de intelligentie
- Hoe langer men meertalig onderwijs volgt, hoe sterker de goede resultaten zich manifesteren.

9

9

**DRAAGVLAK
CREËREN -
VOORDELEN**

LEERLINGEN

CLIL KAN EEN VERSCHIL MAKEN

Wetenschappelijk onderzoek (Struys & Van de Craen):

- Meertalige leerlingen halen groter voordeel uit meertalig onderwijs dan eentalige leerlingen.
→ De thuistaalachtergrond van een leerling mag niet bepalen of de leerling al dan niet wordt toegelaten tot meertalig onderwijs.

10

10

**DRAAGVLAK
CREËREN -
VOORDELEN**

LERAREN - SCHOOL

- Profilering van de school
- Opwaardering van vreemde taalvakken
- Bewustere omgang met de leerplannen van de zaakvakken
- Nieuwe stimulans voor leraren → enthousiasme
- Invloed van didactiek in CLIL-lessen op andere vakken (taalgericht vakonderwijs)
- Grotere samenwerking tussen leraren

11

11

**DRAAGVLAK
CREËREN -
VOORDELEN**

LERAREN - LEERLINGEN - OUDERS

- Aftasten van interesse bij leraren, leerlingen en ouders
→ bv. via bevraging

12

12

WETGEVING - REGELGEVING

OPSTART & VOORWAARDEN

- in secundair onderwijs
- Nederlandstalig parallel traject verplicht
- max. 20% CLIL-uren
- CLIL-talen = Frans, Engels, Duits
- aanvraagdossier
- C1 taalniveau van CLIL-leraren bewijzen
- Decreet Rechtspositie ...
- toelatingsklassenraad
- LOC, schoolraad

→ enkele drempels

13

13

VOORBEREIDING

OPSTART & VOORWAARDEN

- Stel een CLIL-team samen
- Informeer je over CLIL
  - <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/clil>
→ Mededeling 'Starten met CLIL-onderwijs in Vlaanderen'
  - [https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/clil-onderwijs-in-
een-vreemde-taal](https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/clil-onderwijs-in-een-vreemde-taal)
- Nascholingen / opleidingen
- Literatuur: zie bibliografie
- Schoolbezoeken aan CLIL-scholen

14

14

VOORBEREIDING → Bibliografie

Zie katholiekonderwijs.vlaanderen/clil → Bibliografie

o.a.

Martens, L & Van de Craen, P. (red.) (2017), *Klaar voor CLIL. Het CLIL-handboek voor Vlaanderen en Nederland* – Leuven, Acco.

Strobbe, L. Sercu, L. en Strobbe, J. (2013), *Je vak in een vreemde taal* – Leuven, Acco.

Ball, Ph., Kelly, K. en Clegg, J. (2015), *Putting CLIL into Practice* – Oxford University Press.

Coyle, D., Hood, P. en Marsh, D. (2010), *CLIL- Content and Language Integrated Learning* – Cambridge University Press

15

15

DREMPELS

OPSTART & VOORWAARDEN

- Nederlandstalig parallel traject verplicht
- Rechten van personeel vrijwaren
- Weinig aan leerplannen aangepast materiaal
- Geen extra middelen voorzien

16

16

DREMPELS WORDEN UITDAGINGEN

OPSTART & VOORWAARDEN

- Nederlandstalig parallel traject verplicht
- Rechten van personeel vrijwaren

↓

Yes we can! – Wir schaffen das! – Nous le faisons!

- Starten in de eerste graad (eerste jaar)
- Eigen leerkrachten met diploma taalvak/zaakvak (+ enthousiasme)
- Masters motiveren om taalexamen af te leggen

17

17

DREMPELS WORDEN UITDAGINGEN

OPSTART & VOORWAARDEN

- Weinig aan de leerplannen aangepast materiaal
- Geen extra middelen

↓

Yes we can! – Wir schaffen das! – Nous le faisons!

- Beleid dat/directie die talenkennis stimuleert
- Streven naar 'jobverzachting'
- Streven naar een duo
- PBD & netwerking

18

18

DREMPELS WORDEN UITDAGINGEN

OPSTART & VOORWAARDEN

- Nood aan communicatie met andere personeelsleden/vakgroepen: weerstand
→ draagvlak creëren
- Eigen opdracht bedreigd ...
- Belang zaakvakken worden uitgehold ...
- Taalleerkrachten ...

19

19

COMMUNICATIE

OPSTART & VOORWAARDEN

Ook communicatie met

- Schoolraad
- Ouderraad
- Leerlingenraad
- LOC
- SG (eventueel)

20

20

AANVRAAG EN GOEDKEURING

OPSTART & VOORWAARDEN

- door CLIL-werkgroep
- Ondersteuning door PBD

21

21

NA DE AANVRAAG EN GOEDKEURING

OPSTART & VOORWAARDEN

- Voorbereiding door leerkrachten
- Aanpassing schoolreglement
- Reclame & communicatie

→ website
→ infosessies
→ opendeur

22

22

SELECTIE VAN CLIL-LEERLINGEN

OPSTART & VOORWAARDEN

- **Criteria voor deelname:**
  - goede kennis van het Nederlands
  - interesse in CLIL-taal + voorkennis
  - motivatie en doorzettingsvermogen
- **Intakegesprekken:**
  - op opendeur of inschrijvingsavond

23

23

24

CLIL-AANVRAAG VAN KWALITEITSSTANDAARD NAAR AANVRAAGDOSSIER

Kwaliteitsstandaard
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14721>

Aanvraagformulier
→ eerste aanvraag: zie PRO.-website Kath Ond Vla of
<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/formulieren/default.aspx?id=5738>

- Analyse van de beginsituatie (**BSA**)
- **Visie en de doelstellingen** voor het CLIL-traject
- **Communicatiestrategie**
- **Actieplan**
  - onderwijskundig beleid
  - personeelsbeleid
  - logistiek beleid
  - beleid inzake kwaliteitszorg

25

25

CLIL-AANVRAAG VAN KWALITEITSSTANDAARD NAAR AANVRAAGDOSSIER

Eenvoudig sjabloon voor uitbreiding of aanpassing van een eerdere aanvraag

26

26

CLIL-AANVRAAG

VAN KWALITEITSSTANDAARD NAAR
AANVRAAGDOSSIER

1. studie BVR/kwaliteitsstandaard (incl. APPENDIX)
2. aanvraag voorbereiden en invullen

planlast!? ↔ reflectie!

continuïteit > < one-shot
draagvlak/teamwerk > < soloslim/eilandje

Bewijsstukken:

- advies van de schoolraad m.b.t. het CLIL-traject
- protocol van bespreking in het LOC
- (bewijs taalkennis CLIL-leraren)

27

27

CLIL-AANVRAAG

GEGEVENS EN ALGEMEEN
OVERZICHT

CONCREET

Eventueel verschillende instellingsnummers
Schatting leerlingenaantallen
Meerjarenplan = meer dan een administratieve mededeling

- Zinvolheid van CLIL waarmaken
- CLIL als beleidskeuze
- bespaart nieuw dossier later

28

28

CLIL-AANVRAAG

BSA

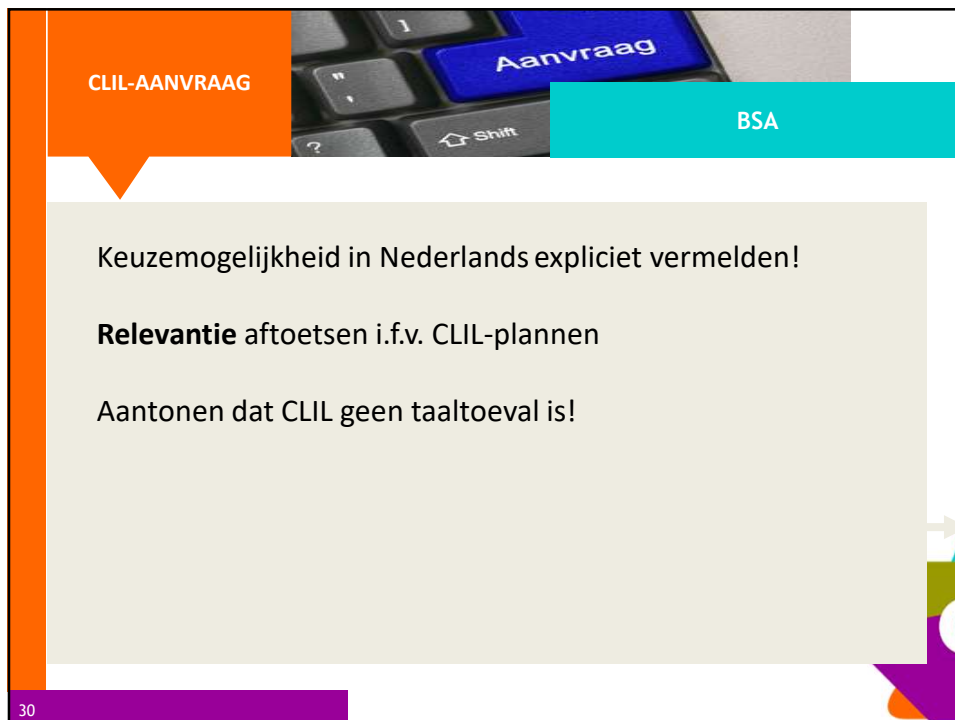
Positief = sommige CLIL-projecten
- hebben lange aanloop achter de rug;
- zijn goed ingebed in de school.

minstens aandacht voor:

- het taalprofiel van de leerlingen, m.i.v. hun kennis van het Nederlands → Nederlands: vaak vergeten
- de taalkennis van de CLIL-leraren en hun ervaring met de CLIL-methodiek → CLIL-ervaring ≠ taalkennis
- draagvlak (ook ouders; aantonen dat CLIL geen eiland is)

29

29

CLIL-AANVRAAG

BSA

Keuzemogelijkheid in Nederlands expliciet vermelden!

Relevantie afoetsen i.f.v. CLIL-plannen

Aantonen dat CLIL geen taaltoeval is!

30

30

CLIL-AANVRAAG

VISIE EN DOELEN

minstens aandacht voor:

- Duidelijke en coherente visie
- link met de BSA
- aansluiting bij pedagogisch project en talenbeleid school
- aandacht voor de verhoging van de taalvaardigheid in de CLIL-taal én in het Nederlands

→ **Strategische** doelstellingen vanuit de visie
Bv. geen natuurlijke context voor meertaligheid;
beroepsgerichte opleiding bij lands- /taalgrens

31

31

CLIL-AANVRAAG

VISIE EN DOELEN

mogelijke aandacht voor:

- spreekdurf
- welbevinden
- Link taalvak-zaakvak moet er sterk zijn. *'Taallenigheid'*
Taalzwakke IIn versterken, taalsterke IIn uitdagen
- zelfredzaamheid en groei in de persoonlijkheid

Langetermijnvisie: opbouw naar start CLIL-project over meerdere jaren = positief.
Strategische doelen kunnen een groeilijn hebben.

32

32

CLIL-AANVRAAG COMMUNICATIESTRATEGIE

- Bevraging en dan pas starten met CLIL.
- Moet een longitudinaal proces zijn.

minstens aandacht voor:

Aan wie?
Alle participanten aangeven (leerlingen, ouders, raad van bestuur, scholengemeenschap)

Wat?
CLIL-traject in de school, kenmerken van het CLIL-onderwijs, gevolgen voor opbouw curriculum, evaluatie en leerbegeleiding, schoolreglement ...

Let op: ook de keuzemogelijkheid tussen CLIL en niet-CLIL
Timing! Niet beperken tot “brief aan de ouders” of “opendeurdag”

33

33

CLIL-AANVRAAG ACTIEPLAN

→ **ACTION PLAN**

Onderwijskundig beleid

- A. curriculum (onderwijsaanbod en onderwijsorganisatie)
- B. leerbegeleiding
- C. Leerlingenevaluatie

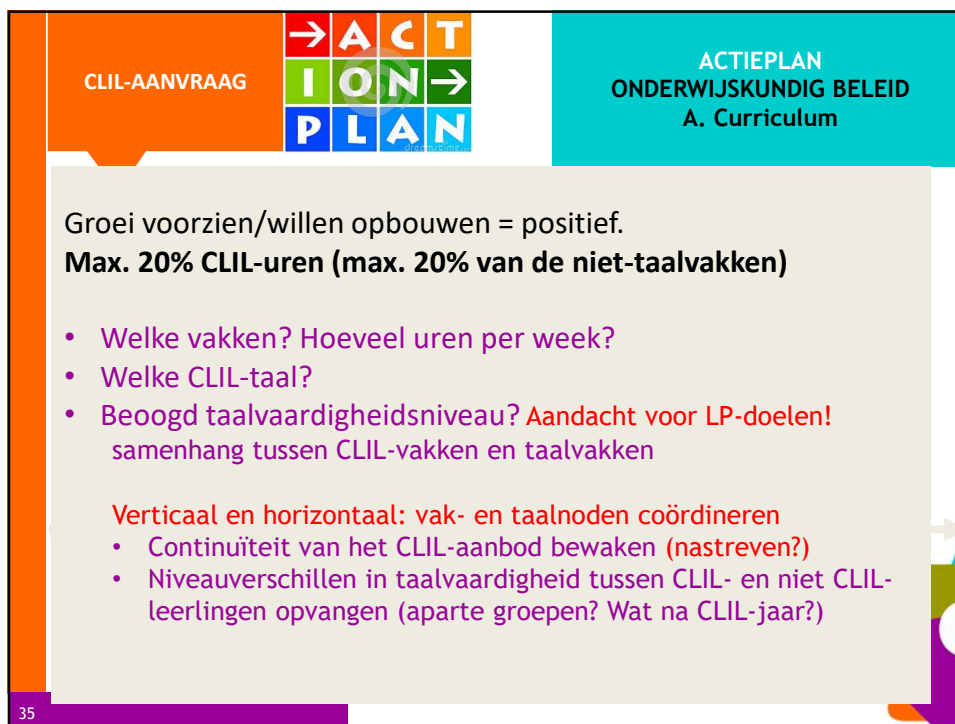
Personeelsbeleid

Logistiek beleid

Kwaliteitszorg

34

34

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
ONDERWIJSKUNDIG BELEID
A. Curriculum

Groei voorzien/willen opbouwen = positief.
Max. 20% CLIL-uren (max. 20% van de niet-taalvakken)

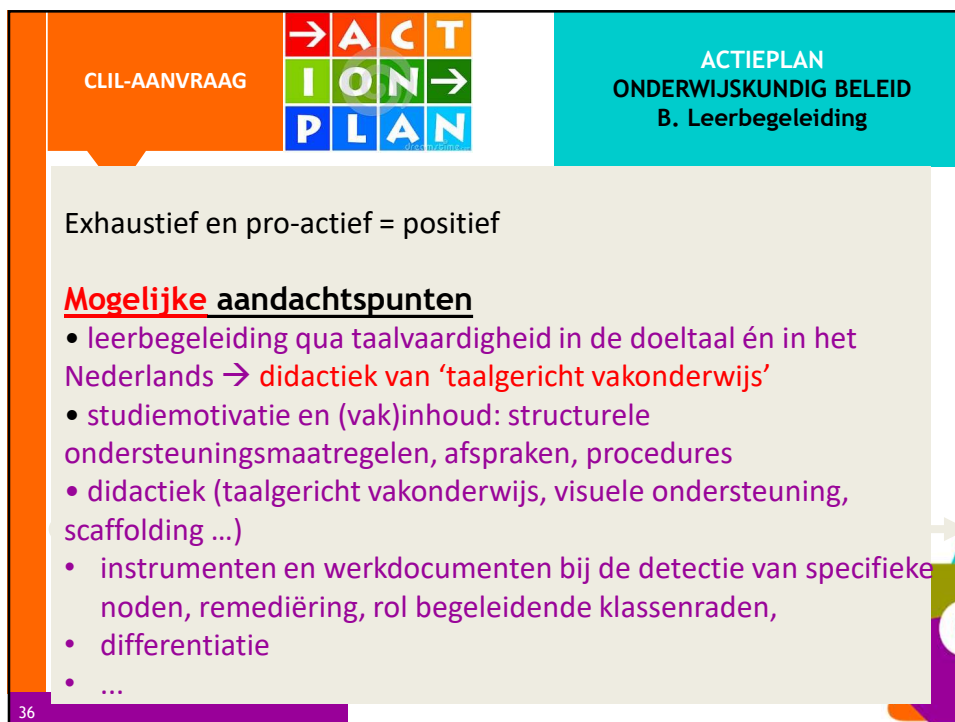
- Welke vakken? Hoeveel uren per week?
- Welke CLIL-taal?
- Beoogd taalvaardigheidsniveau? **Aandacht voor LP-doelen!**
samenhang tussen CLIL-vakken en taalvakken

Verticaal en horizontaal: vak- en taalnoden coördineren

- Continuïteit van het CLIL-aanbod bewaken (**nastreven?**)
- Niveaunderschillen in taalvaardigheid tussen CLIL- en niet CLIL-leerlingen opvangen (aparte groepen? Wat na CLIL-jaar?)

35

35

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
ONDERWIJSKUNDIG BELEID
B. Leerbegeleiding

Exhaustief en pro-actief = positief

Mogelijke aandachtspunten

- leerbegeleiding qua taalvaardigheid in de doeltaal én in het Nederlands → **didactiek van 'taalgericht vakonderwijs'**
- studiemotivatie en (vak)inhoud: structurele ondersteuningsmaatregelen, afspraken, procedures
- didactiek (taalgericht vakonderwijs, visuele ondersteuning, scaffolding ...)
- instrumenten en werkdocumenten bij de detectie van specifieke noden, remediëring, rol begeleidende klassenraden,
- differentiatie
- ...

36

36

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
ONDERWIJSKUNDIG BELEID
C. Leerlingenevaluatie

Mogelijke aandachtspunten:

- afspraken en procedures
  - evaluatie vakinhoudelijke leerdoelen van het CLIL-traject
  - evaluatie talige leerdoelen van het CLIL-traject
  - zelfevaluatie door leerlingen
- omgang met leerlingenresultaten voor CLIL i.f.v. attestering en advisering
- transparante communicatie voor leerlingen en ouders over de evaluatiepraktijk

Impact op rapportering en communicatie

37

37

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
PERSONEELSBELEID

minstens de samenstelling van het CLIL-team (concreet)

- groot genoeg
- ook over de toekomst spreken
- link met taalleraren
- bekwaamheidsbewijzen i.f.v. competenties voor het niet-taalvak

kennis van de doeltaal *niveau C1*

- **vormingsplan CLIL-team:** lectuur, nascholingen, intervisie, hospiteren, co-teaching, visiteren, begeleiding, specifieke opleiding, samenwerking met h.o. ...

38

38

CLIL-AANVRAAG

ACT ION PLAN

ACTIEPLAN
PERSONEELSBELEID

- overlegstructuren (schoolintern/ schoolextern) ter professionalisering
- monitoring en evaluatie van CLIL-teams en CLIL-leraren (bijv. bij functioneringsgesprekken - waardering voor extra inspanning)
- plan voor het streven naar continuïteit in team (duo's - re-affectatie, verloven)
- pro-actief (inlooptraject via co-teaching ...)

39

39

CLIL-AANVRAAG

ACT ION PLAN

ACTIEPLAN
LOGISTIEK

specifieke noden qua materiaal en uitrusting voor CLIL

Niet te verwaarlozen:
specifieke leermiddelen / nadenken over budget / lokalen / referentiewerken

Concreet!

40

40

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG

minstens aandacht voor:

screening kandidaat-CLIL-leerlingen → positief advies van de toelatingsKR “minstens gebaseerd op voldoende kennis en beheersing door de leerling van Nederlands”

criteria vastleggen i.f.v. visie + criteria communiceren + toepassen

41

41

CLIL-AANVRAAG

ACT
ION
PLAN

ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG

• **minstens aandacht voor:**

- **Evaluatie: identificatie van te evalueren aspecten**
Link met curriculum e.a. minimaal in acht nemen:
leerwinst doeltaal, resultaten CLIL-zaakvak,
taalvaardigheid Nederlands, opvolgen en
ontwikkelen deskundigheid CLIL-leraren
- **Leerwinstmeting**

42

42

CLIL-AANVRAAG ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG

het luik kwaliteitszorg kan ook ingaan op
bijsturing en verantwoording van de werking en de resultaten van het CLIL-traject;

gegevensverzameling + wijze van analyse. Mogelijke elementen:
toetsen en examens, portfolio's, enquêtes, gesprekken...

definiëring overlegstructuren voor evaluatie (bv. schoolraad,
ouderraad, klassenraden, werkgroepen, vakgroepen,
functioneringsgesprekken...)

Link met brede kwaliteitszorg op school!!

43

43

PROFESSIONALISERING ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Oktober 2022: CLIL-studiedag (VM)
- Ondersteuning door CLIL-begeleiders (regionaal)
- Netwerksessies voor sommige vakken/vakgebieden
- Zie PRO.-site Katholiek Onderwijs Vlaanderen → CLIL-pagina
<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/clil>

UCLL

- Postgraduaat CLIL

VIVES Torhout

- Leermateriaal uitwerken en aanpassen voor CLIL (Torhout of school)

POV

- CLIL Masterclass (verschillende provincies)

GO!

- Ondersteuning door CLIL-begeleider

44

44

PROFESSIONALISERING **ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG**

Meer info
<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/clil>

 <p>Wat, waarom, hoe? Kwaliteit van een CLIL-traject en impact op het leerproces</p>	 <p>Een CLIL-traject aanvragen of aanpassen Procedure van aanvraag of aanpassing van een CLIL-traject</p>	 <p>Taalcertificering Getuigschrift voor het vereiste niveau van taalkennis</p>
		

45 **Meer info**

45

PROFESSIONALISERING **ACTIEPLAN
KWALITEITSZORG**

CLIL-begeleiders Katholiek Onderwijs Vlaanderen

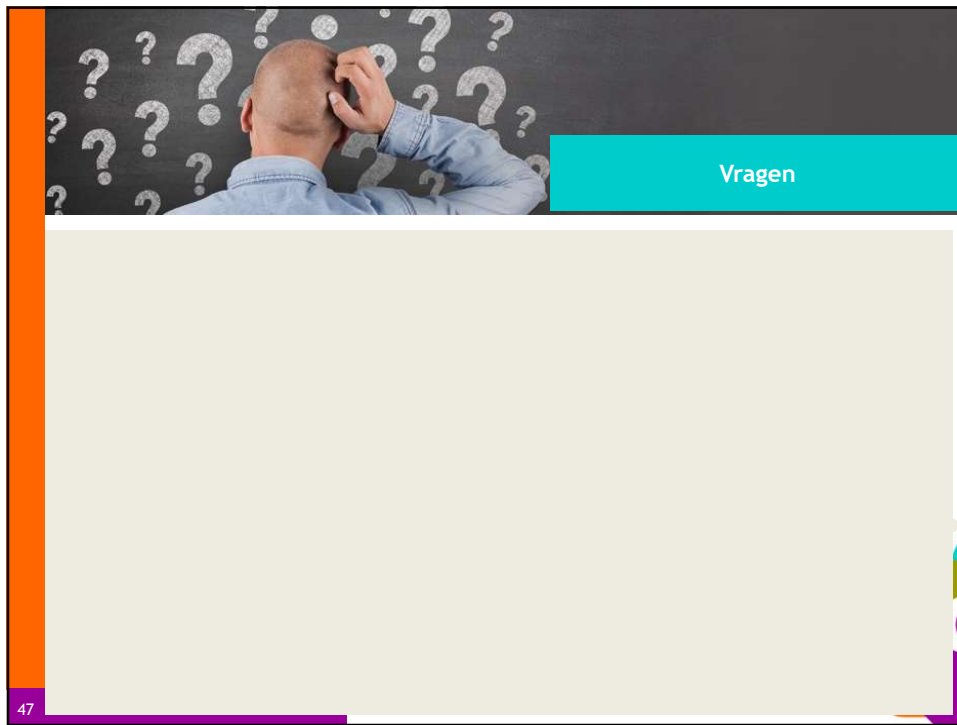
- centraal Brussel: Leen Pil
- regio Antwerpen: Christel Verheyen
- regio Limburg: Nadia De Rose
- regio Mechelen-Brussel: Mia Vanden Waeyenbergh
- regio Oost-Vlaanderen: Kristine Impens
- regio West-Vlaanderen: Johan Delbaere
Jan De Waele
- Salesianen van Don Bosco: Daisy De Smet
- VLP: Ingrid Saelen

CONTACT

 Leen Pil
0472 91 06 19
MAIL

46

46

47